

Belépve mint: atarzsbtond@freemail.hu

Kilépés

[Videa](#) | [Fotótár](#) |

Gépház [érkezett levelek \(0/82\)...](#)

[Rédí Éva - 'Albánia'...](#)

[Válasz](#)

[Válasz mindenkinek](#)

[Továbbítás](#)

[Törtés](#)

[Áthelyezése](#)

[- mappába -](#)

[Továbbiak](#)

atarzsbtond@freemail.hu

[tegnap](#) [Részletek](#)

Szia Zsolt!

Hajnalban megyek Albániába. Egészen véletlenül találtam rá egy remek ismertetőre. Címei: Albánia, ahol megállt az idő.

Élvezetes írás, felolvastam a férjemnek is. A végén látom, hogy Te írtad. Gratulálok hozzá. Nagyon jó kedvcsináló, élvezetes leírás.

Köszönöm Zsolt!

Üdv.és puszi: Éva

Kaptam: 2010. június 20-án

Albánia, ahol megállt az idő

Ha a Holdra indultunk volna nyaralni, akkor sem lepődtek volna meg az ismerőseim jobban, mint amikor Albániába készültünk. Mindegyik féltő szeretettel kérdezett valamit, amibe benne volt az országról alkotott véleménye, pl.: van ott mit enni?, nem féltek a közbiztonság miatt?, a rossz utakon tudtok majd menni?, mi a fenét lehet ott látni?. A partnerem már kezdett elbizonytalanodni, de az én kitartásomat végül is siker koronázta, mert eljutottunk a szkipetárok földjére. És nem bántuk meg. (Az albánok magukat „styiptár”-nak mondják, mely illírül sast jelent.)

Albánia és az albánok teljesen különböznek tőlünk. Igaz, a háromezer éves történelme az albán néppel ugyanolyan mostohán bánt, mint velünk az ezeregyszáz, de mégis másként formálta az embereket. A nagy angol költő, Lord Byron a XIX. század elején járt albán földön, és többek között így jellemezte őket: vad, kezdetleges emberek, a heves harcok hosszú eltűréséhez értenek, halált jelent haragjuk, a vezért követik rögtön, tűzön-vízen át. Manapság megdöbbenve olvassa az ember, hogy Albániában több mint ezer gyermek él önként vállalt szobafogságban a vérbosszútól való félelmében.

Albánia a hatalmas ellentétek országa. Szemmel látható a szegénység, és tudjuk, hogy óriási a munkanélküliség, ugyanakkor nem találkozunk kolduló, tenyerét tartó emberekkel, gyerekekkel. Az országút mellett árulják inkább az erdőszélen szedettogyorót, sütik a kukoricát, de nem koldulnak. A legkisebb elárúsító bódében is hideg a Coca Cola, vagy a Fanta, mindenfajta gyümölcsöt lehet kapni, de nem elegánsak az üzletek, nagy áruházak pedig egyáltalán nincsenek. 472 km hosszú, többnyire homokos tengerpartja van ókori városok romjaival, és ettől alig 10-20 km-re már kétezer méter magasság fölé emelkedő hegyek találhatóak várromokkal, ugyanakkor nincs idegenforgalom, és az egész országban egyetlen egy kemping sincs. Mi például lakókocsival mentünk. Ilyesmit egész Albániában nem láttunk, semmilyen kijelölt helyre nem tudtunk vele beállni éjszakázni, de ugyanakkor megálltunk a második legnagyobb város, Durrës pálmafás tengerpartján, ott aludtunk, ott laktunk, és senki még csak ránk sem nézett. A benzinkutak olyanok, mint nálunk a hetvenes, de inkább a hatvanas években, ugyanakkor ilyen sűrű hálózatot sehol nem láttam eddig Európában, szinte a legkisebb településen is van legalább egy belőlük, és éjjel-nappal nyitva tartanak.

Albániába olyannak érdemes menni, aki a felfedező kíváncsiságával közelíti meg az országot, akit érdekel a régi dokumentumfilmekben látható állatvásárok zűrzavara, a keleti bazárok forgataga szegényebb kiadásban, az, hogy férfiországból tartózkodik, mert ugyan a nők nem járnak csadorban, fátyollal, de alig-alig látni őket. Olyannak érdemes menni, akit nem zavar a sok egyenruhás rendőr, és az, hogy az utcán a szemük láttára váltják a pénzt (itt egy nap alatt láttam annyi rendőrt, mint Magyarországon egy hónap alatt!). Egy megközelítően naprakész útikönyvet semmilyen nyelven sem lehet kapni, ezzel szemben sokfelé akad önkéntes helyi idegenvezető, aki albán nyelven mindent tudni akar (és meglepő módon a végén nem fogad el semmit!). Egy-egy ilyen idegenvezetést hallgatva arra gondoltunk, hogy ez az egyedinek tartott albán nyelv nem rokona-e véletlenül a magyarnak, mert a kézzel-lábbal illusztrált magyarázás után sokmindent megtudtunk a nevezetességről!

Albániába az menjen, aki meg tudja szokni, hogy a nálunk használt bőlintás, ott a nem. Az menjen arrafelé, akit nem zavar, hogy ott mi számítunk egzotikumnak, hogy a Montenegró-Albánia határán máig egyetlen átkelő, Hani hoti mindkét részén a határőr és a vámossal meglepetéssel forgatja a magyar útlevelet, és még másoknak is megmutatja, mert még nem láttak ilyet. Olyannak érdemes menni, akit nem zavar, hogy miután kellőképpen megcsodálták a montenegróiak az útlevelet, egy egy nyomosávú erdős-csalitos dűlőúton kell kanyarogni a 3-4 kilométerre lévő albán határátkelő felé úgy, hogy teremtett lélekkel nem találkozunk, de közben csodálatos panorámában gyönyörködünk az alatt elterülő Shkodrai-

tóban. Ha az utazónak nincs félelemérzése, akkor megállhat gyönyörködni, és közben eszegegethet a vadon termő gránátalmából.

Nekem szimpatikus, de lehet, hogy másokat zavar az albánok közvetlensége. Néhány példára: az útjelzők elég gyéren találhatóak, ezért az ember kérdezgeti a helyes utat. Ha bonyolultabb az útirány, akkor az albán beül az autóba és elvezet addig a pontig, amely után az ember már nem tévedhet el. Ez lehet akár egy kilométer is. Vissza nem engedi magát vitetni, és semmilyen ajándékot nem fogad el. Ez náluk természetes. De ugyancsak az is, hogy amikor szállás után kérdezősködtünk estefelé egy négy főből álló férficsoporttól, akkor elkísértek egy munkásszállóból átalakított szállodába, sőt be is jöttek, feljöttek velünk az emeletre, a portással együtt megmutatták a szobát, megtudakolták, hogy meg vagyunk-e elégedve, majd mondták, hogy várnak lent a vendéglőben bennünket, hogy megünnepeljük az albán-magyar barátságot. Mi persze fel voltunk szerelve Vilmos körtével, náluk is előkerült a híres Szkandert bég konyak, és újra tapasztaltuk a két nyelv hasonlóságát. Vagy egy másik sajtószerű példa. Az embert az itthoni gyakorlat miatt rossz érzés fogja el, ha nyílt országúton megállásra inti a rendőr. Rögtön azon gondolkozik, hogy be van-e kötve, nem hajtott-e gyorsabban, lejárt-e a zöldkártyája, stb. Ott teljes meglepetésünkre, kézzel-lábbal elmagyarázta az igazán polgárbarát rendőr, hogy látja a rendszámtábláról, hogy külföldiek vagyunk, ezért figyelmeztet bennünket, hogy ezentúl rosszabb az út, (igaz egy tábla is jelezi, de hát így a biztosabb!) érdemes vigyázni. (Megjegyzem, hogy a szállodán kívül a tíz nap alatt senki sem kért tőlünk sem útlevelet, sem forgalmi, sem jogositványt, sem egyebet.)

Albániának alig van vasútja, szegényesek a települések, a szomszéd országokkal – elsősorban az albán nemzeti kisebbséget ért atrocitások miatt – a kapcsolat rossz, mely megmutatkozik a kevés határátkelőn is, ugyanakkor óriási az építkezési láz, mindenfelé házak és mecsetek épülnek. (Ez utóbbira azért van szükség, mert Albánia volt eddig a világ egyetlen állama, amely - még nem is olyan régen - alkotmányában is deklarálta az ateistaságát, ennek megfelelően sok mecsetet lebontottak.) Most Albánia világban elfoglalt helye – úgy tűnik – eléggé periférikus, pedig valamikor fontos terület volt. Csak néhány példa: hosszú ideig és sikeresen verték vissza a Római Birodalom hódító törekvéseit, majd amikor a birodalom kettészakadt Dyrrachium (ma Durrës) kikötővárosból indult a Via Egnatias, a Nyugat Római Birodalmat Bizánccal összekötő hadiút. Átvonultak itt a keresztések, területet birtokoltak az Anjouk, a Velencei Köztársaság, a nagyszerb birodalom, majd elfoglalták a törökök. Az albán nép életerejét bizonyítja, hogy a török birodalomnak számtalan pasát (pl. az utolsó budai pasát, Abdullrahmant is), és 27 nagyvezírt (miniszterelnököt) adott, az akkori világ legjobb katonáinak, a janicsároknak a többsége is a náluk szedett gyermekadóból került ki. Most pedig mindenképpen szeretnének túllenni Enver Hodzsa második világháború után kezdődött és negyven évig tartó posztkommunista uralmának maradványain.

Ha valaki idegen bolygóról tévedne Albániába, akkor meggyőződése lenne, hogy nagyon szegényes a Földön az autógyártás, mert szinte csak Mercedes kocsikat látni. Egy valamirevaló albán ugyanis csak ilyen márkába ül bele, igaz, ebből van bőven választék, mert a harminc évestől a legújabb évjáratig minden megtalálható a gazda „igénye” szerint. Ahogy azonban elnéztem a kocsik zömének évjáratát, az autószerelők nem unatkoznak Albániában, igaz, sokféle alkatrész után sem kell szaladgálniuk.

Albániáról az átlag magyar kevese tud. Delhusa Johntól hallotta legföljebb, hogy milyen szép, csodálatos ország Albánia, ahol a buzuki hangja szól. Ez a tudatlanság onnan is eredhet, hogy a távolságok miatt a két nép érdekköre sohasem keresztezte egymást, szövetséget is csak ritkán kötött. Az első kapcsolat Nagy Lajos királyunk idejében történt, akinek fontos szövetségese volt a nagyhatalmú albán főnemes, Thopia Károly, aki magát Albánia hercegének, és Durres örgrófjának nevezte. A Velence elleni közös győztes harcuk eredményeként az 1381-ben aláírt torinói békeszerződésben Lajos Magyarországhoz csatolta Dalmáciát, Károly pedig az albániai hercegséghez Kruját és Albasant. Nem hozott területi

gyarapodást, de hosszabban tartott és mélyebb volt Hunyadi János és Szkander bég (eredeti nevén Gjergj Kastrioti) közös fellépése az egyre hatalmasabb és mindinkább terjeszkedő török birodalom ellen. Példaként az 1456-os évet említhetem, amikor Szkander követi útján harmincezer katonát ígért Hunyadinak segítségül. De nem ért el a Dunához, mert a Magyarország ellen felvonuló török hadseregből kivált jelentős erők feltartóztatták. Ez azonban így is nagy segítség volt Hunyadinak, mert ezek a csapatok ugyancsak hiányoztak a szultánnak Nándorfehérvárnál!

Még egyszer találkozott a két nép történelme. Az albánok ötszáz évi török elnyomás után (bennünket a százötven év is visszavetett az európai fejlődéstől, a mai napig nem tudjuk behozni!) 1912. november 28-án nyerték el független államiságukat

Ahmed Zogut 1928. szeptember 1-én királlyá koronázták. Legényember lévén több mennyasszony-jelöltje is szóba került. Az 1938-as tiranai évadnyitó bál egyik legfontosabb meghívottja Apponyi Geraldine volt. Így írt erről később az akkori grófkisasszony: „Azután találkoztam a királlyal..., és mint a mesékben, meglátni és megszeretni valóban egy pillanat műve volt. Tudom, furcsán hangzik, de tényleg percek alatt megszerettük egymást, és az, ami számításon alapuló házasságnak indult, valódi szerelmi házasság lett.” Az áprilisi fényes esküvő után a magyar sajtó tele volt ilyen címekkel: Magyar királyné Albánia trónján. Amikor azonban 1939 áprilisában Mussolini katonái lerohanták Albániát, a királyi pár a kétnapos Leka nevű kisfiukkal Görögországba, majd Angliába menekült. Egyesek tudni vélték, hogy a száznál több bőröndben és csomagban a család magával vitte a hatalmas magánvagyonát és az albán aranykincs jelentős részét. A magyar diplomácia egyébként fellépett olasz szövetségeseinél a magyar királyné érdekében. Az akció megkezdése előtt Ciano olasz külügyminiszter biztosította Villani római magyar követet, hogy Zogu királynak és magyar feleségének védelmet biztosítanak.

A királyné idejében megjelent számos cikknek ma nincs folytatása, manapság szinte semmit sem hallunk Albániáról. Az egyetlen vékony szál Delhusa John, aki mindig büszkén vallotta, hogy albán származású és több slágerének a szövegből és a dallamból tudhatunk meg valamit Albániáról, a dallamkincséről. Még innen is biztatta az albánokat: „Ébredj Albániám, egyszer csak eljövök hozzád, Te büszke sas-madár!” Ezt a kultúra-terjesztést, a helytállást Albániában a rendszerváltás után magas kitüntetéssel ismerték el.

Az albánok kitörési pontja az idegenforgalom lehetne, hiszen a gyerekes családoknak ideális lenne a fehér, homokos tengerpart, a melegvíz, a hatalmas területen szétszóródó látogató, az olcsóság, a barátságosság. A bűvárokodni vágyók és a vízi sportot kedvelők paradicsoma is lehetne. Persze ehhez sok pénz kellene: megjavítani az utakat (még a kiemelt idegenforgalmi nevezetességekhez is időnként kátyús utak vezetnek), kempingeket, apartmanokat építeni, valamivel kényelmesebbé tenni a tengerpartot.

Aki még látni akar egy különleges országot Európában, az siessen, mert előbb-utóbb felfedezik a potenciális idegenforgalmi lehetőségeket, és az albánok is rájönnek az idegenforgalom óriási bevételére, hogy kincs a hatalmas, érintetlen tengerpart, a meleg vizű tenger, a romantikus várromok, az ókori városok maradványai, a sajátos népi építészet, népviselet, népzene, az érdekes, vendégszerető emberek, a kommunista múlt emlékei (ma is állnak az akkori szobrok, emlékművek), a lovaskocsik és a szamarak a pálmafás tengerparton. És akkor már nem lesz egzotikus ez az ország a borraivalóért ácsingózó emberek, a büntetni akaró rendőrök, a rutinszerűen pecsételő határőrök, a pénzért dolgozó idegenvezetők, a reklámok, a szupermarketek világában.

Batár Zsolt Botond